

Vergaderjaar 2008–2009

27 859

Modernisering Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA)

Nr. 25

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 29 juni 2009

De vaste commissie voor Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties¹ heeft enkele vragen en opmerkingen over de beantwoording van schriftelijke vragen van het lid Heijnen over de invoering van de basisregistratie personen (BRP) bij gemeenten (Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2918) en over de brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, d.d. 9 juni 2009, houdende de Voortgangsrapportage Kwaliteit GBA (27 859, nr. 24) ter beantwoording aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgelegd.

Deze vragen, alsmede de daarop op 26 juni 2009 gegeven antwoorden, zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Leerdam

Adjunct-griffier van de commissie
Hendrickx

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Halsema (GL), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Gerkens (SP), Sterk (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhouwer (PvdA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA), Anker (CU) en Vacature (CDA).

Plv. leden: Teeven (VVD), Vacature (GL), Van der Vliet (SGP), Van de Camp (CDA), Smilde (CDA), Polderman (SP), Spiess (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA), Cramer (CU) en Knops (CDA).

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE FRACTIES

Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris van BZK over het voortgangstraject actieplan kwaliteit GBA. De gemeentelijke basisadministratie moet betrouwbaar zijn. De gegevens hiervan worden in de uitvoering van diverse overheidstaken gebruikt. Op grond daarvan wordt belasting geheven, huurtoeslag toegekend en in- of uitwonende studiefinanciering bepaald, om maar enkele voorbeelden te noemen. Het kan voor mensen grote (financiële) gevolgen hebben als deze gegevens niet betrouwbaar zijn.

De leden van de PvdA-fractie hechten zeer aan een goede dienstverlening van de overheid. Daarnaast zijn zij van mening dat een effectieve fraudebestrijding een essentiële voorwaarde is om het draagvlak onder collectieve voorzieningen te behouden. Daarom hebben deze leden de invoering van de GBA als basisadministratie per 1 januari 2010 ook ondersteund en steunen zij de staatssecretaris bij de modernisering van de GBA. Naast deze meer technische en organisatorische wijzigingen van de inrichting en het gebruik van de GBA vinden deze leden het ook van groot belang dat de gemeenten proactief de juistheid van de gegevens in de GBA controleren en aanpassen. De juistheid van deze gegevens wordt immers door het gebruik van de GBA als basisadministratie alleen maar groter.

De staatssecretaris laat weten de grote zorgen van de NVVB en de PvdA-fractie te delen, maar de leden van de PvdA-fractie zijn nog niet overtuigd dat de regering zich maximaal inspant om de invoering van de GBA als basisadministratie te bespoedigen en de kwaliteit van de in de GBA opgenomen informatie op peil te krijgen. Daarom hebben zij enkele vragen.

Haalbaarheid beoogde ingangsdatum

De overgangsregeling van de aangepaste Wet basisregistratie personen loopt af op 1 januari 2010. De leden van de CDA-fractie vragen of alle gemeenten op deze datum de wet volledig kunnen uitvoeren. Zijn alle gegevens dan correct en is ook voor alle gemeenten een terugmeldvoorziening in werking getreden? Wanneer een aantal gemeenten op dit moment nog niet heeft voldaan aan art. 96 Wet GBA om een gemeentelijke GBA-verordening te maken, lijkt de datum van 1 januari 2010 twijfelachtig, zo menen genoemde leden.

Uit de brief en bijbehorende stukken rijst voor het oog van de leden van de CDA-fractie het beeld op van een zeer actief optreden van de staatssecretaris bij het programma Kwaliteit en modernisering GBA. Genoemde leden merken wel op dat de datum van 1 januari 2010 snel naderbij komt. De datum waarop alle gebruikers verplicht zijn hun gegevens via het GBA te betrekken. De datum dus waarop gemeentebesturen gereed moeten zijn.

Uit de brief blijkt dat er nog zoveel moet gebeuren, dat wellicht niet alles klaar kan zijn. Welke prioriteiten legt de staatssecretaris, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Deze leden menen dat het heel belangrijk is dat gemeentebesturen in ieder geval voldoen aan de verplichting om voor 1 januari 2010 de gegevens voor de GBA in orde hebben, omdat vanaf dat moment afnemers verplicht zijn hiervan gebruik te maken. Zij vragen de staatssecretaris hierop nader in te gaan.

De leden van de PvdA-fractie zijn vanwege het grote belang dat zij aan de GBA hechten flink geschrokken van de beantwoording van de vragen van hun collega Heijnen en de voortgangsrapportage kwaliteit GBA. Zij

constateren dat de voortgang van de gemeenten in het realiseren van de GBA volstrekt onvoldoende is om op de in de wet vastgelegde datum van 1 januari 2010 klaar te zijn met de invoering van de basisregistratie personen. Deze leden lezen in de beantwoording van de vragen dat op dit moment slechts 21 gemeenten de invoering van de GBA als basisadministratie tijdig lijken te voltooien. Zij vragen zich af of zij de gepresenteerde cijfers op deze manier mogen interpreteren en dat dus ruim 400 gemeenten de in de wet gestelde invoerdatum niet gaan halen. Als dit inderdaad de actuele situatie is dan schokt dat de leden van de PvdA-fractie. In de voortgangsrapportage constateert de regering «we zijn er nog niet», wat de leden van de PvdA-fractie een understatement lijkt. Deze leden constateren dat een wettelijk vastgelegde invoerdatum niet gehaald wordt en dat de reactie van de regering bestaat uit het benaderen van de betrokken gemeenten en het aan de orde stellen van het onderwerp tijdens speeches. Hierin bespeuren zij te weinig gevoel van urgentie bij de regering als het gaat om de invoering van deze basisregistratie. Zij vragen zich daarom af of de wet nog directe consequenties verbindt aan het niet halen van de gestelde invoerdatum. Ondervinden de gemeenten hier direct nadeel van? Als de wet geen directe consequenties verbindt aan het missen van de invoerdatum vragen deze leden of de regering nog andere instrumenten ter beschikking staan om gemeenten aan te sporen hun medewerking te verlenen. Zijn hiervoor financiële prikkels of openbaarmaking van het in gebreke blijven van de gemeente geschikt? Door het niet invoeren van de GBA als basisadministratie riskeren gemeenten een groter risico op onjuiste informatie. Kunnen andere bestuursorganen, indien zij door deze onjuiste informatie benadeeld worden, deze schade verhalen bij de gemeente die in gebreke blijft?

De leden van de SP-fractie zouden graag zien dat de staatssecretaris de regierol meer naar zich toe zou trekken. Het blijft nu bij dringende verzoeken aan gemeenten, waar uit het verleden toch blijkt dat dit helaas soms niet genoeg is. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt en er is een heldere deadline gesteld. Toch gaat een overgroot deel van de gemeenten deze deadline niet halen. Dat zou voor deze leden het moment zijn om dwingender op te treden richting de gemeenten. Is de staatssecretaris hiertoe bereid, zodat in ieder geval alle gemeenten aan de slag gaan en zo dicht mogelijk bij de deadline alsnog de nodige voorzieningen opgericht worden?

Terugmeldplicht

De leden van de CDA-fractie vragen aandacht voor de terugmeldplicht. Gebruikers die twifelen aan de juistheid van een gegeven hebben de plicht dit te melden bij de gemeente. Hoe wordt op het naleven van die plicht toegezien en welke «sanctie» staat op het niet naleven van deze plicht? Is in het systeem ingebouwd dat naar de melders wordt aangegeven welke actie op hun melding is ondernomen?

Het aanleveren van gegevens moet toch vooral ook door de burgers zelf gebeuren. De leden van de CDA-fractie vragen zich af of burgers weten dat ze een verplichting hebben wijzigingen in hun persoonsgegevens door te geven. Aangifte van een geboorte van een kind weet men nog wel, maar worden alle verhuizingen doorgegeven? Zeker wanneer men binnen een gemeente verhuist, zal men zich er niet direct van bewust zijn (bv. studenten). De staatssecretaris neemt hiervoor verschillende maatregelen, zo lezen de leden van de CDA-fractie. Kan de staatssecretaris aangeven hoe ze de resultaten van deze maatregelen kan meten?

Er kan ook sprake zijn van calculerende burgers die zich bewust verkeerd in de GBA laten registreren. De staatssecretaris wil risicoprofielen opstellen. De leden van de CDA-fractie vragen, welke parameters die risicoprofielen bevatten en hoe in de praktijk een ambtenaar burgerzaken

een calculerende burger aan de hand van zo'n risicoprofiel kan traceren en welke mogelijkheden deze ambtenaar dan heeft wel de correcte gegevens te verkrijgen.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de voortgangsrapportage kwaliteit GBA dat er inmiddels sprake is van ruim 2000 terugmeldingen per maand, maar dat slechts vijf gemeenten aangesloten zijn. Worden alle terugmeldingen nu al wel doorgekoppeld naar de betrokken gemeente, zo vragen de leden van de PvdA-fractie zich af, en hoe gebeurt dit in het geval een gemeente niet aangesloten is op de terugmeldvoorziening? Ook vragen deze leden zich af of de Belastingdienst Toeslagen en het UWV al terugmelden.

Betrouwbaarheidsniveau

De momentopname Kwaliteit GBA laat naar de mening van de leden van de PvdA-fractie een zorgelijk beeld zien van de feitelijke juistheid van de gegevens die in de GBA opgenomen zijn. Een trieste uitschieter van meer dan 32% onjuiste gegevens in één gemeente, vijf van de 14 betrokken gemeenten die een foutenpercentage boven de 10% scoren; dat stemt de leden van de PvdA-fractie somber. Zij menen dat op basis van dergelijke percentages het verplicht gebruik van de GBA door andere bestuursorganen feitelijk onhaalbaar is. Graag horen zij de visie van de regering hierop. Zijn er inhoudelijke kwaliteitseisen vastgelegd voor de GBA-gegevens, zo nee zou dat wenselijk zijn? Ook zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd of er kenmerken, zoals gemeentegrootte, aan te wijzen zijn die verband houden met de mate van fouten in de GBA-gegevens. Kan de regering daar nu al iets over zeggen?

In de toelichtende brief van de staatssecretaris over de kwaliteit van de GBA lezen de leden van de SP-fractie over forse foutpercentages in de GBA bij gemeenten, met een uitschieter van 32,8%. En uit informatie van het ministerie van Financiën blijkt dat in ongeveer 400 000 gevallen de situatie zoals opgegeven door de betrokkene niet overeenkomt met de weergave in de GBA. Dat zijn cijfers die er niet om liegen. Zij tonen aan dat de noodzaak tot modernisering van de voorzieningen actueler dan ooit is. Kan de staatssecretaris aangeven hoe deze foutpercentages hebben kunnen ontstaan? En kan zij verklaren waarom de leefsituatie in zoveel gevallen niet klopt?

Verplichte actualisering

De leden van de CDA-fractie signaleren dat een van de knelpunten voor gemeenten om effectief de wettelijke plicht na te leven de bestanden bij te houden is gelegen in de wet- en regelgeving. De staatssecretaris meldt dat haar ministerie bezig is met een wetsvoorstel basisregistratie personen. Heeft het feit dat dit wetsvoorstel nog ingediend moet worden ook negatieve gevolgen voor gemeenten om de zaken voor 1 januari 2010 in orde te hebben, zo vragen de leden van de CDA fractie, en zo ja, welke? Is het nodig dat de hele top-10 van knelpunten voor 1 januari 2010 opgelost is? Zo nee, welke prioriteiten worden gelegd?

De leden van de PvdA-fractie hebben al verscheidene keren aandacht gevraagd voor concrete acties van de kant van gemeenten om de juistheid van de gegevens in de GBA te vergroten. Nu lezen deze leden dat de controle van gegevens op nationaal niveau zal gebeuren door analyse van de gegevens die de GBA-V en de terugmeldvoorziening opleveren. Het gebruik van deze landelijke informatie lijkt deze leden nuttig, maar zij horen graag van de regering op welke wijze dit aangevuld wordt door concrete acties van gemeenten om de juistheid van hun gegevens in de

praktijk te toetsen. De zelfevaluatie van gemeenten kan zich toch niet beperken tot procesmatige aspecten van de uitvoering van de GBA? Daarom willen deze leden graag weten hoeveel inspecteurs van diensten burgerzaken momenteel daadwerkelijk controles uitvoeren en of er in buurten met veel fouten in de GBA, systematisch huis- aan huisbezoeken afgelegd worden om de kwaliteit van de GBA-gegevens gericht te verbeteren. Verder zijn deze leden benieuwd naar de conclusie van de staatssecretaris over de gewenste toerusting van de controleurs, onder door middel van de BOA-status.

De leden van de SP-fractie maken zich zorgen over de achterstanden bij gemeenten bij de invoering van de basisregistratie personen (BRP) en diverse verbeteringen in de gemeentelijke basisadministratie (GBA), zoals de terugmeldvoorziening. De staatssecretaris geeft in haar antwoorden op de vragen van het lid Heijnen geen antwoord op de vraag waarom gemeenten achterblijven bij de ontwikkeling van deze voorzieningen, terwijl hier toch duidelijke afspraken over zijn gemaakt. Gemeentebesturen zouden zich niet voldoende bewust zijn van het belang. Deze leden zijn van mening dat dit niet relevant is op het moment dat je hierover met elkaar afspraken maakt. Afspraken dienen nagekomen te worden. Zij vragen of de staatssecretaris alsnog bereid is aan te geven waar nu de rem bij gemeenten zit om deze zaken voortvarend te organiseren. Spelen financiën daarbij een rol? En wat zou de staatssecretaris op dat vlak nog voor de gemeenten kunnen betekenen, bijvoorbeeld een financiële injectie, uiteraard geoormd, om gemeenten aan het werk te zetten?

Voorlichting aan de burgers

Het valt de leden van de PvdA-fractie op dat aan het eind van de voortgangsrapportage de regering nog melding maakt van een onderzoek voor een publiekscampagne over de rechten en plichten van de burger jegens de GBA. De leden van deze fractie horen graag van de regering wat de tijdsplanning voor een publiekscampagne is, ook gezien de invoeringsdatum van de GBA als basisadministratie.

Tenslotte willen de leden van de PvdA-fractie hun wens uitspreken dat regering en gemeenten de komende tijd een ferme sprint trekken om de kwaliteit en functionaliteit van de GBA op peil te brengen.

II. ANTWOORD VAN DE STAATSSECRETARIS

Haalbaarheid beoogde ingangsdatum

De leden van de fracties van het CDA, PvdA en SP constateren dat de datum van 1 januari 2010 snel dichterbij komt en vragen de staatssecretaris of de datum nog wel haalbaar is. De leden van de PvdA-fractie vragen welke instrumenten beschikbaar zijn. De leden van de SP-fractie vragen of de staatssecretaris bereid is dwingend op te treden richting gemeenten. De leden van de CDA-fractie vragen of op die datum alle gegevens correct zijn en ook voor alle gemeenten een terugmeldvoorziening in werking is getreden. Bovendien vragen de leden van de CDA-fractie welke prioriteiten de staatssecretaris legt.

Het invoeren van de basisregistratie personen is en was voor gemeenten een haalbare zaak. De gemeenten die het hebben gerealiseerd zijn er het bewijs van. In mijn brief van 11 juni 2008 heb ik een actieplan «Kwaliteit GBA» gepresenteerd. Hierin heb ik negen maatregelen gepresenteerd welke bijdragen aan het streven de kwaliteit van de gegevens in de GBA op het gewenste niveau te brengen. Nadrukkelijk heb ik aangegeven dat het een verantwoordelijkheid is van een ieder betrokken bij de GBA, te

weten de burger, de gemeenten, de minister, gebruikers en het College Bescherming Persoonsgegevens. Van deze negen maatregelen is de maatregel «Invoering basisregistratie personen» in mijn ogen veruit de belangrijkste.

De invoering van de basisregistratie personen is de belangrijkste maatregel omdat bestuursorganen (inclusief gemeenten) bij de uitvoering van hun taken gebruik maken van actuele GBA-gegevens. De verplichting tot terugmelding is een belangrijk onderdeel hiervan. Ik merk op dat de invoering van de basisregistratie personen feitelijk uit twee onderdelen bestaat. Ten eerste zal elke afdeling binnen een gemeente die belast is met de uitvoering van een of meerdere publieke taken, gebruik moeten maken van actuele GBA-gegevens en ten tweede zal op basis van gereede twijfel over een actueel gegeven een terugmelding plaats moeten vinden. Beide delen zijn onderdelen van dezelfde verplichting tot invoering van de basisregistratie personen. Het systeem voorziet daardoor in een continue check door gebruikers of gegevens nog wel actueel zijn en nog steeds overeenstemmen met de feitelijke situatie. Het zijn immers de gebruikers van GBA die in hun uitvoering van taken contact hebben met burgers. Ik wijs er nadrukkelijk op dat verplichte invoering een verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan zelf is. De wetswijziging waarbij de basisregistratie personen is gaan functioneren is op 1 april 2007 in werking getreden. Overigens merk ik op dat de GBA door het overgrote deel van de bestuursorganen al structureel wordt gebruikt als bron van persoonsgegevens. Voor veel organisaties betreft de invoering dan ook vooral een verdiepingsslag.

In de periode vanaf 1 april 2007 heb ik bestuursorganen ondersteund bij de invoering door het geven van voorlichting en het bieden van ondersteuning. Ik wijs erop dat er ook vanuit andere kanalen ondersteuning is geboden, zoals door de EGEM-i teams. EGEM-i teams ondersteunen gemeenten in het realiseren van een optimale bedrijfsvoering en dienstverlening waarbij burger en bedrijf centraal staan. Met de introductie van het actieplan Kwaliteit GBA is deze voorlichting en ondersteuning nog verder geïntensiveerd. Ik heb een groot aantal activiteiten ontplooid om gemeenten en andere bestuursorganen te ondersteunen in hun verplichting de basisregistratie personen in te voeren. Zo heb ik implementatieplannen voor de invoering van de basisregistratie personen opgesteld voor gemeenten, voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd, ondersteuning geboden vanuit het agentschap BPR en is de invoering van de basisregistratie onderdeel van het Nationaal Uitvoeringsplan (NUP). Ik wijs erop dat ik met gemeenten voortdurend in gesprek ben om gezamenlijk in de gaten te houden dat de invoering van alle onderdelen van het NUP en dus ook de invoering van de basisregistratie personen ordentelijk verloopt. Uit dit alles blijkt dat ik de invoering van de basisregistratie personen als prioriteit ervaar. Ook zal ik nu weer nieuwe activiteiten oppakken. Ik ben bereid waar mogelijk de gemeenten en andere bestuursorganen te ondersteunen. De wettelijke mogelijkheden om één en ander af te dwingen, zijn echter beperkt. Alle bestuursorganen zullen voor 1 januari 2010 de basisregistratie personen moeten invoeren. In de gevallen dat een bestuursorgaan toch nog niet zo ver is zal tijdig voor 1 januari 2010 duidelijk moeten zijn wanneer één en ander wel is gerealiseerd.

Ondanks alle inspanningen is er, zo heb ik ook in de voortgangsrapportage aangegeven, op dit moment geen rooskleurig beeld. De redenen van vertraging bij gemeenten bleken diffuus. Gemeenten gaven als redenen de planning van investeringen, de complexiteit van verschillende programma's waar ze mee bezig zijn (zoals Antwoord voor burgers, de inrichting van midofficesystemen, de verschillende basisregistraties), de

steeds nieuwe inzichten op het terrein van de ICT die uitstel in de hand werken, gebrek aan capaciteit en aan urgentiegevoel. De gemeenten die de GBA inmiddels wel als basisregistratie hebben ingevoerd en de gemeenten die het nog voor 1 januari gaan halen bewijzen echter dat het geen onmogelijke opgave is en was.

Ik bereid nu een aantal aanvullende acties voor om de achterblijvende gemeenten opnieuw te stimuleren. Ik zal onderzoek uitvoeren naar de knelpunten die bestuursorganen ervaren in de verplichting de basisregistratie tijdig in te voeren. Ik zal dit onderzoek uitvoeren in nauwe samenwerking met de VNG en NVVB. Ik wil goede voorbeelden van gemeenten die al wel aan hun verplichting hebben voldaan gebruiken om andere gemeenten of bestuursorganen te ondersteunen in hun aanpak. Voor deze aanvullende ondersteuning en voorlichting zal ik tijdelijk extra capaciteit vrijmaken.

Op de vraag van de PvdA-fractie of de wet nog directe consequenties verbindt aan het niet halen van de gestelde invoerdatum en over het verhalen van schade door bestuursorganen bij die gemeente die in gebreke blijft met het invoeren van de basisregistratie personen wil ik het volgende opmerken. Het is een wettelijke verplichting, maar de wettelijke mogelijkheden om één en ander af te dwingen zijn zoals eerder opgemerkt beperkt. Het niet halen van de gestelde invoerdatum betekent voor de overheid, zo heb ik in antwoord op de kamervragen aangegeven, dat de gestelde doelen niet worden gerealiseerd, bijvoorbeeld als het gaat om het bieden van betere dienstverlening aan burgers tegen minder kosten en de kwaliteit van de verstrekte gegevens. Voor afnemers betekent de invoering van de basisregistratie personen dat dit een kwaliteitsimpuls zal geven aan de GBA, het bronbestand dat door burgerzaken bij gemeenten wordt bijgehouden. Het is een verantwoordelijkheid van alle GBA-gebruikers om in die gevallen dat er sprake is van gerede twijfel aan de juistheid terug te melden. Het is vervolgens aan de gemeente om onderzoek te doen naar de juistheid en al dan niet te besluiten tot wijziging van de gegevens. In de voortgangsrapportage heb ik hierover ook opgemerkt dat in de uitvoering van taken de persoonsgegevens in de GBA bepalend zijn, maar afnemers van deze gegevens onder omstandigheden tot de conclusie moeten komen dat één of meerdere gegevens niet juist zijn. Dit zal leiden tot een terugmelding, maar belangrijker nog tot de conclusie dat voor het recht van een burger op een toeslag, uitkering of anderszins de afnemer tot een eigen afweging komt. Afnemers blijven daarmee te allen tijde verantwoordelijk voor de juistheid van de gegevens die zij gebruiken om hun beslissing op te baseren. Bij onjuiste beslissingen door bestuursorgaan kan de burger rechtsmiddelen aanwenden tegen het desbetreffende besluit.

Terugmeldplicht

De leden van de CDA-fractie vragen naar het naleven op de plicht tot terugmelden. De invoering van de basisregistratie personen, met het terugmelden als belangrijk onderdeel hiervan, is een proces dat in de komende jaren in de praktijk vorm zal krijgen. Om dit proces te begeleiden is een platform ingesteld waar gebruikers ervaringen met elkaar kunnen delen. In mijn brief van 16 maart 2009 heb ik aan de colleges van B&W aangegeven op welke wijze de mogelijkheden van de terugmeldvoorziening (TMV) maximaal kunnen worden benut. Van een sanctie is geen sprake. Het is immers in het gezamenlijke belang van alle GBA-gebruikers dat zij eventuele twijfel over de juistheid van een gegeven door de bronhouder (lees: gemeente) kunnen laten onderzoeken waardoor de kwaliteit van de gegevens wordt verhoogd. Na de terugmelding is de gemeente

verplicht binnen vijf dagen te reageren over de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd.

De leden van de CDA-fractie vragen verder naar het bewust worden van burgers van hun wettelijke verplichting tot het doorgeven van een verhuizing. De leden vragen op welke wijze de resultaten van de acties van de staatssecretaris kunnen worden gemeten. Uit het onderzoek «Beleving van de Gemeentelijke Basisadministratie» blijkt dat de kennis van burgers over de GBA beperkt is. Nut en noodzaak van de GBA zijn vaak onbekend. In reactie op de uitkomsten van dit onderzoek heb ik in de voortgangsrapportage aangekondigd een voorlichtingscampagne te initiëren. Na afloop van deze voorlichtingscampagne zal ik een vervolgonderzoek uitvoeren naar de beleving van de Gemeentelijke Basisadministratie. Op basis van dit vervolgonderzoek kan, zoals dat ook nu is gebeurd, worden gemeten of het kennis- en houdingsniveau van burgers ten opzichte van de GBA substantieel is verbeterd.

De leden van de CDA-fractie vragen ten slotte naar de parameters die risicoprofielen bevatten en hoe in de praktijk een ambtenaar burgerzaken dient te handelen. Uit het onderzoek «Beleving van de Gemeentelijke Basisadministratie» blijkt dat burgers zich in drie groepen laten onderscheiden die elk op een andere wijze met de GBA omgaan, te weten wantrouwigen, ongeïnformeerden en plichtsgetrouwen. Deze indeling komt in grote lijnen overeen met de eerder door mij aangeduide typen van «welwillend», «niet-wetend», «vergetend» en «calculerend». Elk type zal op een andere wijze moeten worden benaderd. In het onderzoek «Beleving van de Gemeentelijke Basisadministratie» worden hiervoor aanknopingspunten genoemd. Deze aanknopingspunten zal ik gebruiken om invulling te geven aan de voorlichtingscampagne naar de burger. Het betekent meer concreet dat in het ene geval een positieve Postbus 51-campagne succesvol is, maar in het andere geval de burger moet worden verteld dat hij een bestuurlijke boete kan krijgen indien hij bijvoorbeeld geen informatie over een adreswijziging doorgeeft.

Specifiek in het geval van een calculerende burger is van belang dat hij op de hoogte is van de werking van het stelsel van basisregistraties. Immers, de werking van het stelsel maakt dat dubbelingen of verschillende, onjuiste registraties zichtbaar worden en daarmee de GBA een aanknopingspunt biedt op basis waarvan een onderzoek naar mogelijke fraude met een uitkering of toeslag geïndiceerd kan worden. Elke gemeente zal op basis van de specifieke problematiek een risicoprofiel kunnen opstellen. Een dergelijke problematiek kan bijvoorbeeld gerelateerd worden aan een grote populatie studenten, maar evenzeer aan andere maatschappelijke vraagstukken zoals aandachtswijken. De ambtenaar burgerzaken kan het klantcontact gebruiken om eventuele twijfels over de juistheid van gegevens te checken. Hij kan de burger vragen op het gemeentehuis nadere informatie te verstrekken. Indien een burger niet aan zijn verplichtingen voldoet kan het college van burgermeester en wethouders ambtshalve tot wijziging overgaan en straks een bestuurlijke boete opleggen. Mogelijke signalen kan de ambtenaar doorgeven aan de instantie die gebruik maakt van gegevens. Deze gebruiker van de GBA-gegevens kan het signaal gebruiken om onderzoek te doen of sprake is van een mogelijke situatie van fraude, bijvoorbeeld omdat een student ten onrechte een uitwonende beurs ontvangt.

De leden van de PvdA-fractie vragen zich af of terugmeldingen worden doorgeschikt naar de betrokken gemeente, en hoe dit gebeurt in het geval een gemeente niet is aangesloten op de terugmeldvoorzieningen. De leden van de PvdA vragen zich eveneens af of de Belastingdienst Toeslagen en het UWV al terugmelden. Met betrekking tot de basis-

registratie personen hebben gemeenten een dubbelrol. Aan de ene kant zijn ze afnemer van GBA-gegevens bij de uitvoering van publieke taken, belegd bij diverse afdelingen binnen de gemeente. En aan de andere kant zijn ze bronhouder en verantwoordelijk voor de bijhouding van de GBA-gegevens van de eigen inwoners, belegd bij de afdeling burgerzaken. Alle GBA burgerzaken-applicaties (bronhouders) kunnen terugmeldingen ontvangen van (binnen- en buitengemeentelijke) afnemers via de terugmeldvoorziening van de GBA (TMV). Met aangesloten gemeenten worden dan ook die gemeenten bedoeld die aangesloten zijn op de TMV als afnemer. Deze gemeenten maken bij de uitvoering van hun publieke taken uitsluitend gebruik van actuele GBA-gegevens en melden terug als zij gereede twijfel hebben over de juistheid daarvan. Ook de Belastingdienst is aangesloten op de TMV evenals het Kadaster, het ministerie van Justitie/VIP, het ABP, een aantal GGD'en, een aantal gemeenten en nog enkele andere kleinere GBA-afnemers. Met de overige afnemers van de GBA, zoals het UWV, worden door de accountmanagers van mijn agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten afspraken gemaakt over het moment van aansluiting.

Betrouwbaarheidsniveau

De leden van de PvdA-fractie vernemen graag de visie van de staatssecretaris op de uitkomsten van het onderzoek Momentopname Kwaliteit GBA. Zij vragen zich af of op basis van de resultaten het verplicht gebruik feitelijk niet onhaalbaar is. Verder vragen de leden zich af of inhoudelijke kwaliteitseisen zijn vastgelegd. Ik hecht eraan te benadrukken dat de invoering van de basisregistratie personen betekent dat alle bestuursorganen gebruik maken van actuele GBA-gegevens. Naast dit verplichte gebruik is de plicht tot terugmelding een belangrijk onderdeel om de kwaliteit op peil te krijgen en te houden. Het feit dat er op dit moment fouten in de GBA staan is geen reden om anders te denken over het verplichte gebruik. De kwaliteitseis van de gegevens is dat het gegeven feitelijk juist is. Het is een verantwoordelijkheid van alle GBA-gebruikers om in die gevallen dat er sprake is van gereede twijfel aan de juistheid terug te melden. Het is vervolgens aan de gemeente om onderzoek te doen naar de juistheid en al dan niet te besluiten tot wijziging van de gegevens. Het is juist vanwege het verplichte gebruik en de plicht tot terugmelding dat de kwaliteit naar verwachting sterk zal toenemen. Overigens laten grote gebruikers zoals de belastingdienst en de gemeente Amsterdam zien dat het verplicht gebruik breed in te voeren is.

Ten aanzien van het punt of bepaalde kenmerken, zoals gemeentegrootte, verband houden met de mate van fouten in de GBA-gegevens zij opgemerkt dat de onderzoekers hebben geconstateerd dat op grond van de kenmerken «studentenstad», «Randstad, versus rest van Nederland» en «grootte van de gemeente» geen statistisch relevant verband is gevonden met het percentage correcte/niet-correcte registraties. Wel heb ik in de voortgangsrapportage opgemerkt dat de uitkomsten divers zijn en ik samen met de gemeenten welke hebben deelgenomen de oorzaken van de verschillen in de percentages wil achterhalen. Eventuele best practices zal ik vervolgens op een congres in het najaar laten zien.

De leden van de SP-fractie vragen de staatssecretaris hoe de foutpercentages uit het onderzoek Momentopname Kwaliteit GBA hebben kunnen ontstaan, en vragen naar een verklaring. Allereerst is het van belang te constateren dat het algemene beeld uit het onderzoek is dat in 5,2% van de gevallen de registratie in de GBA niet overeenkomt met de feitelijke situatie zoals op het moment van het huisbezoek gecontroleerd. De reden dat de GBA-registratie soms niet overeenstemt met de feitelijke situatie is gelegen in het gegeven dat wijzigingen in de leefsituatie door de

betrokken burger niet altijd dan wel te laat worden doorgegeven. Om die reden onderschrijf ik ook het belang van het uitvoeren van huiscontroles. Ik zie het uitvoeren van huiscontroles dan ook als een belangrijk instrument om de kwaliteit te verbeteren. In nog te maken bestuurlijke afspraken met de VNG zal ik hier ook aandacht aan besteden.

Verplichte actualisering

De leden van de CDA-fractie vragen of het feit dat het wetsvoorstel basisregistratie personen nog moet worden ingediend negatieve gevolgen heeft voor gemeentekom de zaken voor 1 januari 2010 in orde te hebben. Dit is niet het geval. De wetwijziging die de basisregistratie personen regelt is immers op 1 april 2007 al in werking getreden. Het feit dat het wetsvoorstel basisregistratie personen nog moet worden ingediend heeft dan ook voor de invoering van de basisregistratie personen geen negatieve gevolgen. De totstandkoming van het wetsvoorstel basisregistratie personen staat los van de invoering van de GBA als basisregistratie.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of het nodig is dat de hele top 10 van knelpunten voor 1 januari 2010 is opgelost. Zo nee, welke prioriteiten er worden gelegd. De top-10 van knelpunten biedt gemeenten handvatten op alle aspecten van de verantwoordelijkheid van de colleges voor de bijhouding van persoonsgegevens. Zoals ik in mijn brief van 16 maart 2009 aan de colleges al opmerkte is deze top-10 een selectie van de meest prangende knelpunten. Van deze knelpunten heeft, zoals ik eerder opmerkte, de invoering van de basisregistratie personen de hoogste prioriteit.

De leden van de PvdA-fractie wijzen op de voordelen van het nieuwe evaluatie-instrument, maar constateren dat de noodzaak van het uitvoeren van huiscontroles blijft om de kwaliteit van de gegevens verder te verbeteren. Daarnaast willen de leden van de PvdA-fractie weten hoeveel inspecteurs van diensten burgerzaken momenteel daadwerkelijk controles uitvoeren en of er in buurten met veel fouten in de GBA systematisch huis aan huis bezoeken afgelegd worden om de kwaliteit van de GBA-gegevens gericht te verbeteren. Verder zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd naar de conclusies van de staatssecretaris over de gewenste toerusting van de controleurs, onder meer door middel van de BOA-status (buitengewoon opsporingsambtenaar). In de voortgangsrapportage heb ik uiteengezet dat het nodig is de huidige audit te vervangen door een uitgebreider instrument, dat bovendien gebruik maakt van de nieuwe mogelijkheden van een centrale database. Ik wijs erop dat het voorziene evaluatie-instrument juist meer inzicht moet bieden in de relatie tussen de geregistreerde gegevens en de feitelijke situatie en daarmee niet uitsluitend ziet op een procesmatige evaluatie door gemeenten zelf. Aanvullend daarop ben ik een voorstander van het uitvoeren van (meer) huiscontroles door gemeenten, bij voorkeur op basis van een gerichte aanpak. Uit het onderzoek «Momentopname Kwaliteit GBA» blijkt dat in slechts 11 van de 26 gemeenten welke hebben deelgenomen een medewerker die huiscontroles uitvoert aanwezig is. Ik constateer dat het onderzoek «Momentopname Kwaliteit GBA» deelnemende gemeenten een kwaliteitsimpuls heeft opgeleverd. In de voortgangsrapportage heb ik opgemerkt dat ik aan dit instrument in bestuurlijke afspraken met de VNG aandacht wil besteden. In dit kader betrek ik de vraag of het voor de uitvoering van deze huiscontroles noodzakelijk is de ambtenaar burgerzaken een BOA-status of de status van toezichthouder te verlenen, dan wel dat huiscontroles op basis van vrijwilligheid van de burger kunnen worden uitgevoerd zoals in het kader van dit onderzoek ook is gebeurd.

De leden van de SP-fractie vragen naar mogelijke acties van de staatssecretaris richting gemeenten om de invoering van de basisregistratie personen voortvarend aan te pakken, of de financiën daarbij een rol speelt en wat de staatssecretaris op dat vlak nog voor de gemeenten zou kunnen betekenen, bijvoorbeeld een financiële injectie om gemeenten aan het werk te zetten. Voor de beantwoording van deze vraag verwijs ik kortheidshalve naar mijn eerdere antwoorden op de vragen over de haalbaarheid van de beoogde ingangsdatum.

Voorlichting aan de burgers

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de tijdsplanning van de publiekscampagne. De voorlichtingscampagne staat gepland voor het najaar van 2010. De komende tijd zal ik gebruiken om onderzoek te doen op welke wijze ik de verschillende typen burgers moet benaderen om een zo succesvol mogelijke campagne te kunnen lanceren.